

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 18. august 2022
Kontor: Straffuldbyrdselskonto-
ret
Sagsbeh: Hanne Louise Jensen
Sagsnr.: 2022-0030-7888
Dok.: 2523398

Besvarelse af spørgsmål nr. 1183 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1183 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 27. juli 2022. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Adsbøl (UFG).

Mattias Tesfaye

/

Mette Kjølby

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 3392 3340
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1183 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren kommentere artiklen »Øksemorder var på fri fod i 11 dage«, bragt på ekstrabladet.dk, den 26. juli 2022, herunder sætningen »Den 31-årige dobbeltmorder flygtede i forbindelse med en uledsaget udgang for nu 12 dage siden«, og vil ministeren på den baggrund redegøre for, hvordan en person dømt for dobbeltmord i 2019, allerede kan være på uledsaget udgang efter tre år? Vil ministeren redegøre for, om det er muligt enten lovmæssigt eller i praksis at sikre, at drabsdømte under henvisning til retsfølelsen tidligst kan få uledsaget udgang efter fem år fra endelig dom, og vil ministeren sikre dette?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der har oplyst følgende:

”1. Efter straffelovens § 16, stk. 1, er personer, der på gernings-tidspunktet var utilregnelige på grund af sindssygdom eller lignende tilstand, straffri. Tilsvarende gælder for personer, der er mentalt retarderede i højere grad.

Herudover er personer, der på gerningstidspunktet var mentalt retarderede i lettere grad, straffri, medmindre særlige omstændigheder taler for at pålægge straf. Det samme gælder for personer, der befandt sig i en tilstand, som ganske må ligestilles med mental retardering, jf. straffelovens § 16, stk. 2.

Straffelovens § 69 omfatter personer, der ved den strafbare handling foretog sig i en tilstand, der var betinget af mangelfuld udvikling, svækkelse eller forstyrrelse af de psykiske funktioner, og som ikke er af den i § 16 nævnte beskaffenhed. Bestemmelsen omfatter bl.a. svagt begavede personer, udtalt personlighedsforstyrrede personer, personer med følgevirkninger af alkohol- eller stofmisbrug, personer med lettere demens og undertiden unge lovovertrædere.

Over for tiltalte, der frifindes for straf i medfør af straffelovens § 16, kan der efter straffelovens § 68 bl.a. træffes bestemmelse om anbringelse i hospital for sindslidende (psykiatrisk afdeling), i institution for personer med vidtgående psykiske handicap eller under tilsyn med mulighed for administrativ anbringelse eller i egnet hjem eller institution til særlig pleje eller forsorg.

Foranstaltninger efter § 68, 2. pkt., kan desuden anvendes over for tiltalte, der ved den strafbare handling foretog sig

omfattet af § 69, idet den pågældende befandt sig i en tilstand, der var betinget af mangelfuld udvikling, svækkelse eller forstyrrelse af de psykiske funktioner, og som ikke var af den i § 16 nævnte beskaffenhed. Opregningen i § 68 er ikke udtømmende, og en foranstaltning kan tilpasses lovovertræderens individuelle behov.

2. Spørgsmål om udgangstilladelse mv. til personer, der er anbragt i hospital eller i institution i henhold til strafferetlig afgørelse, er reguleret i bekendtgørelse nr. 200 af 25. marts 2004 (med senere ændringer) om udgangstilladelse mv. til personer, der er anbragt i hospital eller institution i henhold til strafferetlig afgørelse eller i medfør af farlighedsdekret.

Bekendtgørelsen finder efter § 1, stk. 1, bl.a. anvendelse på meddelelse af udgangstilladelser mv. til personer, som i medfør af straffelovens § 68, § 69 og § 73 er dømt til anbringelse i hospital for sindslidende, herunder Sikringsafdelingen, der er knyttet til Psykiatrihospitalet i Slagelse, eller i institution for personer med vidtgående psykiske handicap.

Statsadvokaten træffer afgørelse om udgange, der ikke er omfattet af § 2, stk. 1 eller 2, i bekendtgørelse om udgangstilladelse mv. Det fremgår af bekendtgørelsens § 2, stk. 3.

Statsadvokaten træffer således bl.a. afgørelse om udgang uden ledsagelse uden for hospitalets/institutionens område i mere end 3 timer, udgang med ledsagelse uden for hospitalets/institutionens området af mere end 3 timer, når der er tale om en mere generel tilladelse, og udgang til besøg med en eller flere overnatninger hos pårørende og lignende.

Ved afgørelsen af, om der bør gives tilladelse til udgang, skal der – udover behandlingsmæssige hensyn – navnlig lægges vægt på hensynet til retssikkerheden, herunder de forhold som har begrundet dom til anbringelse i stedet for mindre indgribende foranstaltninger, jf. udgangsbekendtgørelsen § 3. Det fremgår desuden af bekendtgørelsens § 3, stk. 2, at tilladelsen betinges af, at den dømte under udgangen ikke begår strafbart forhold eller i øvrigt misbruger udgangstilladelsen. Tilladelsen kan endvidere betinges af andre vilkår, som findes formålstjenlige for at undgå misbrug.

3. Rigsadvokaten har til brug for besvarelsen indhentet udtalelser fra Statsadvokaten i Viborg og Statsadvokaten i København om, hvilke hensyn og oplysninger der lægges vægt på i forbindelse med afgørelser om udgang.

Statsadvokaterne i København og Viborg har i forbindelse med høringen oplyst, at der i forbindelse med afgørelsen af, om der

skal gives tilladelse til udgang, lægges vægt på udtalelser fra den ansvarlige overlæge/institutionens ledelse eller kommunen afgivet i forbindelse med den konkrete ansøgning om udgang, ligesom statsadvokaterne i forbindelse med deres kontrol af foranstaltningerne som udgangspunkt én gang årligt fra den institution/tilsynsførende myndighed, der varetager fuldbyrdelsen af foranstaltningen, indhenter en erklæring om behovet for at opretholde foranstaltningen. Oplysningerne i disse erklæringer indgår i afgørelsen af, hvorvidt der kan gives tilladelse til udgang, ligesom øvrige oplysninger om eksempelvis ny kriminalitet indgår i vurderingen.

Hvis en udgang ansøges af en pårørende, bistandsværge eller den domfældte selv, vil den regionale statsadvokat tillige indhente en udtalelse – særligt om de behandlingsmæssige hensyn ved det ansøgte og den anbragtes aktuelle tilstand – fra overlægen, kommunen eller institutionen. Ved første udgang efter dom eller efter en nærmere konkret vurdering, indhentes tillige en udtalelse fra politiet.

Statsadvokaterne har herudover oplyst, at der foretages en konkret vurdering af den enkelte ansøgning, herunder udgangsformålet, kriminalitetens art samt beskrivelsen af den domfældte, herunder om den pågældende tidligere har afviklet udgange, og om disse er afviklet problemfrit. I den konkrete vurdering kan ligeledes indgå oplysninger om, hvorvidt der er opsyn med den pågældende under den uledsagede udgang, f.eks. hvorvidt den pågældende er sammen med pårørende under udgangen. Herudover indeholder den konkrete vurdering endelig en afvejning af det behandlingsmæssige hensyn, der taler for en ansøgt udgang over for de retssikkerhedsmæssige hensyn, der taler imod en udgang. Det kan komme på tale delvist at imødekomme en udgang, f.eks. ved at afgrænse denne geografisk eller at give tilladelse til udgang tidsmæssigt begrænset i forhold til det ansøgte. Dette kan eksempelvis ske, hvis det behandlingsmæssige formål kan opnås ved en tilladelse til udgang i kortere tid eller på et særligt sted, og de retssikkerhedsmæssige hensyn taler imod en længere udgang eller en udgang uden nærmere geografisk afgrænsning.”

Justitsministeriet kan supplerende oplyse, at ministeriet den 1. juli 2022 har sendt et udkast til en revideret bekendtgørelse om udgangstilladelse m.v. til personer, der er anbragt i hospital eller boform i henhold til strafferetlig afgørelse eller i medfør af farlighedsdekret, i offentlig høring. Den reviderede bekendtgørelse skal bl.a. rette op på nogle uklarheder i de gældende regler, herunder tilladelse til udgang under ledsagelse. Derudover vil Justitsministeriet i samarbejde med de relevante myndigheder drøfte behovet for udarbejdelse af en ny vejledning på området.

I bekendtgørelsesudkastet lægges der bl.a. op til, at der indsættes en bestemmelse om, at der ved afgørelse om tilladelse til udgang skal lægges vægt på, at hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udgangen, herunder de forhold, der har begrundet dom til anbringelse. Det vil betyde, at det eksempelvis kan tale imod tilladelse til udgang, at den dømte har begået særlig grov personfarlig kriminalitet og alene har været anbragt på en psykiatrisk afdeling i en kortere periode.

For så vidt angår personer, herunder drabsdømte, der er dømt til anbringelse i hospital eller sygehusafdeling for sindslidende med undtagelse af Sikringsafdelingen, og som kan få tilladelse til udgang efter afgørelse fra overlægen, henvises til Sundhedsministeriet.